

Justitsminister siger nu, at Høiesteretsadvokater have en Ret til at kræve, at Underdommeren skal optage Forhør og derigjennem søge at skaffe saadanne Oplysninger, som de begjære, men det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein) var af en ganske anden Mening. Det var ikke muligt at misforstaa ham — jeg tror i alt Fald ikke, at jeg, der hørte ganske nøie efter hans Foredrag, har kunnet misforstaa ham. Han sagde: „Nei, det har Advokaterne netop ingen Ret til at kræve, her er ikke nogen Pligt for Underdommeren; det er kun en Anmodning, som Advokaterne kunne stille, Dommeren kan ikke i og for sig siges at være pligtig til at efterkomme denne“. Vi se altsaa, at der mellem den meget ærede Justitsminister og det meget ærede Medlem af Høiesteret er en høist forskjellig Mening om dette Forhold, netop om den Ting, som har bevæget Høiesteret til at komme med sin Indstilling om, at de bornholmste Sager for Fremtiden skulde gaa gjennem Overretten, saaledes som det gaaelder Sager fra alle andre Steder i Landet. Jeg tror ikke, at man kan sige, at dette Spørgsmaal ikke staar i nogen Forbindelse med denne Sag, thi det er netop det, som har været den bevægende Kraft til at bringe Sagen frem, og netop om dette Spørgsmaal er den høit ærede Minister og det meget ærede Medlem af Høiesteret, som vi glæde os over at have i dette Thing, fuldstændig uenige. Jeg kan tilføie, at det er mig bekendt, at Underdommerne opfatte Forholdet saaledes, at de ikke ere pligtige til, naar de ikke ville det, at efterkomme Høiesteretsadvokaternes Anmodning om at tilveiebringe nye Oplysninger, og de have ladet denne deres Opfattelse komme frem, dels idet de have ladet være at svare — det er hændet — og dels idet de ved en Kjendelse have negtet at efterkomme Anmodningen. Jeg kommer altsaa tilbage til, at jeg tror, at det ingenlunde er ubesøiet at sætte netop dette Punkt i Forbindelse med nærværende Sag: thi vi se jo, at det netop er dette Spørgsmaal, som har været den Motor, som har sat hele denne Sag i Bevægelse. Det kunde derfor vistnok være særdeles ønskeligt, forinden Lovforslaget endelig fremmes, at faae dette Spørgsmaal afgjort paa en saadan Maade, at der ikke for Fremtiden kan herske nogen Uklarhed i saa Henseende. Naar den meget ærede Justitsminister leilighedsvis sagde, at han ikke saaledes i Almindelighed kunde finde det rigtigt, at en Defensor havde Ret til at fremføre Oplysninger i Sagen, finder jeg ikke, der er Meget sagt dermed. Der er jo Ingen, der

mener Andet, end at naar Defensor benytter sin Ret til at skaffe Oplysninger i Sagen, er han tillige underkastet det Ansvar, baade i pekuniær Henseende og i Henseende til Straffeanstaa, som kan falde, dersom han ikke har benyttet sin Ret paa forsvarlig Maade. Det har den meget ærede Minister heller ikke det Mindste imod, og jeg veed saa godt, at det heller ikke kan være hans Mening absolut at ville sige, at det er fortræffeligt saaledes, som man nu har det, at Dommeren alene skal være baade Anklager, Forsvarer og Dommer. Vi have tværtimod Udtalelser i Motiverne til denne Retsreform, som er foreslaaet af Ministeren, hvori der med meget stærke Udtryk siges, at Fordringen til Dommeren om en saadan Virksomhed gaar ud paa af ham at fordrer det psykologisk Umulige.

Klein: Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan være enig med det ærede Medlem for Bornholms 1ste Valgkreds (Wlem) i, at der skulde være samme Grund nu i Begyndelsen af Aaret 1889 til at tage i Betragtning en nær forestaaende Reform af vor Retspleie, som der var i 1867. I 1867 arbejdedes der med Energi og Kraft paa denne Retsreform, og det varede da heller ikke saa mange Aar derefter, inden der forelaa et Resultat derom, og der var den Gang ogsaa fuldstændig god Villie til Stede hos Regjeringen til at fremme denne Sag. Det Sidste betvivler jeg ikke, at der ogsaa er nu, og jeg vil naturligvis ogsaa forudsætte, at der er samme Interesse for Sagen ikke blot i Rigsdagen, men ogsaa udenfor Rigsdagen, som der var for 20 Aar siden. Men ikke desto mindre maa jeg fastholde min Tvivl, om der virkelig er nogen stor Udfigt til, at denne Sag i sit hele store Omfang vil kunne blive gennemført i en nær Fremtid. Der er et gammelt latinsk Ord, som lyder saaledes: vestigia terræ; det vil sige omtrent saa meget som, at de Erfaringer, man har gjort i Fortiden, maa virke noget affrættende. Det er jo en bitterlig Kjendsgjerning, at der nu er hængaet en halv Snes Aar, i hvilke der ikke er blevet arbejdet paa denne Sag, og at der vel i de sidste Aar Aar er gjort større og mindre Tilløb til at bringe denne Sag i Gang, uden at man dog hidtil har set nogen Frugt deraf. Men iøvrigt tror jeg ogsaa, at saa enig man maatte kan blive, hvad Landets store Flertal angaar, derom, at det er ønskeligt at faae en Retsreform, ligesaa megen Uenighed vil der maatte vise sig at komme til Stede, naar man kommer til at undersøge en saadan Reform i dens Enkeltheder. Jeg tør derfor